

Raport

Amerykańska hipokryzja, porażka, porzucenie sojuszników

Rosyjska dezinformacja
o wycofywaniu żołnierzy
USA z państw Bliskiego
Wschodu

Spis treści

O projekcie.....	1
Autor publikacji.....	1
Wprowadzenie.....	2
Rozdział 1. Uwarunkowania obecności wojsk USA na bliskim wschodzie.....	3
1.1. Znaczenie Bliskiego Wschodu w polityce zagranicznej USA w oparciu o jej doktryny.....	3
1.2. Współczesne zaangażowanie amerykańskich wojsk na Bliskim Wschodzie.....	5
Rozdział 2. Rosyjska dezinformacja: narzędzia, cele i narracje	8
2.1. Narzędzia rosyjskiej dezinformacji.....	8
2.2. Cele rosyjskiej dezinformacji.....	11
2.3. Narracje rosyjskiej dezinformacji.....	12
Rozdział 3. Rosyjska dezinformacja: przykłady.....	13
3.1. Afganistan.....	13
3.2. Irak.....	16
3.3. Syria.....	17
Rozdział 4. Wnioski i rekomendacje.....	20
4.1. Wnioski.....	20
4.2. Rekomendacje.....	21
Bibliografia i źródła.....	23

O projekcie

Instytut Badań
nad Turcją

Disinformation
in MENAT

Projekt finansowany z budżetu państwa w ramach konkursu Ministra Spraw Zagranicznych RP „Dyplomacja Publiczna 2024-2025 - wymiar europejski i przeciwdziałanie dezinformacji”.

Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Autor publikacji

Mateusz M. Piotrowski

Jest koordynatorem Programu Amerykańskiego w Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych (PISM). Wcześniej pracował jako główny analityk ds. Stanów Zjednoczonych i relacji transatlantyckich w Programie Bezpieczeństwo międzynarodowe. Jego obszar badawczy obejmuje politykę wewnętrzną i zagraniczną USA, w tym szczególnie relacje z sojusznikami, partnerami oraz rywalami z Europy i Azji oraz stosunki transatlantyckie w wymiarze współpracy w NATO i z Unią Europejską. Magister stosunków międzynarodowych i doktor nauk o polityce i administracji. Przed dołączeniem do PISM w 2018 r. ukończył staże w Ambasadzie RP w Waszyngtonie, Biurze Bezpieczeństwa Narodowego i Parlamencie Europejskim. W 2023 r. uczestniczył w trzeciej edycji programu Transatlantic Security Initiative organizowanego przez International Republican Institute (IRI).

Wprowadzenie

Od czasu rozpoczęcia zimnej wojny Bliski Wschód był obszarem, w którym ścierały się interesy Stanów Zjednoczonych i ZSRR, a później Rosji. Ponieważ amerykańska dominacja w regionie była wyraźnie widoczna w XXI wieku, nie tylko z uwagi na liczną obecność wojsk w większości państw regionu, ale przede wszystkim wojskowe zaangażowanie w wojnę z organizacjami terrorystycznymi, Rosja musiała poszukiwać alternatywnych rozwiązań do budowania swoich wpływów i podważania pozycji Stanów Zjednoczonych. Tę, jak w wielu innych przypadkach polityki zagranicznej Rosji, umożliwiła dezinformacja, często opierająca się na negatywnych emocjach i antysentymentach do USA, związanych właśnie z ich zaangażowaniem w działania zbrojne w regionie.

Niniejszy raport ma na celu omówienie rosyjskiej dezinformacji wymierzonej przeciwko Stanom Zjednoczonym w związku z zaangażowaniem ich wojsk na Bliskim Wschodzie. Z uwagi na prowadzenie operacji wojskowych przez USA jako potencjalnie bardziej kontrowersyjne i mogące generować większe kryzysy niż stacjonowanie wojsk w państwach partnerskich i sojuszniczych, jako szczególne obszary amerykańskiego zaangażowania na których skupiała się rosyjska dezinformacja w tym opracowaniu wyszczególniono Afganistan, Irak oraz Syrię. Choć Afganistan geograficznie nie znajduje się w obrębie Bliskiego Wschodu i jest częścią Azji Centralnej, to uwzględnienie w tej analizie rosyjskiej dezinformacji dotyczącej obecności amerykańskich wojsk w tym państwie jest uzasadnione. Wynika to m.in. z faktu znaczącego zaangażowania wojskowego USA w tym państwie w ostatnich latach, dających rosyjskiej dezinformacji możliwość oddziaływania na społeczeństwa państw Bliskiego Wschodu. Ponadto uzasadniają je powiązania tego zaangażowania z kontekstem sytuacji bezpieczeństwa na Bliskim Wschodzie, tzn. szerszymi działaniami zwalczania islamskiego terroryzmu przez USA w innych państwach, a także operacyjne podejście USA do regionu – Afganistan uwzględniony jest w bliskowschodnim obszarze operacyjnym sił zbrojnych USA, pod nadzorem Dowództwa Centralnego (U.S. Central Command, CENTCOM).

W poniższym opracowaniu omówione zostały wybrane przykłady rosyjskiej dezinformacji, skupione na tematyce wycofywania wojsk z Afganistanu, Iraku lub Syrii. Ich wyszczególnienie ułatwia zrozumienie wykorzystania konkretnych narracji dezinformacyjnych przez Rosję w tym konkretnym obszarze. Ponadto wskazane zostały cele tej szczegółowej dezinformacji, a szerzej omówiono narzędzia i techniki, jakimi posługuje się Rosja w działaniach dezinformacyjnych. Nie są one jednocześnie konsekwentne, a więc potrafią zaprzeczać same sobie, jest to jednak charakterystyka dezinformacji jako takiej. Dlatego też rosyjskie narracje pojawiające się zarówno w rosyjskich mediach prowadzonych po angielsku, arabsku, rosyjsku i w innych językach, a także w lokalnych mediach powielających prorosyjski przekaz (głównie w języku

arabskim), z jednej strony koncentrują się na aspekcie „porzucania sojuszników i partnerów” przy okazji omawiania wydarzeń związanych z wycofaniem żołnierzy USA z regionu, a z drugiej, przekonują o dążeniu do destabilizacji regionu, która następnie miałaby służyć ekspansjonistycznym celom polityki zagranicznej USA.

Rozdział 1.

Uwarunkowania obecności wojsk USA na bliskim wschodzie

1.1. Znaczenie Bliskiego Wschodu w polityce zagranicznej USA w oparciu o jej doktryny

Od zakończenia II wojny światowej, a więc od momentu ostatecznego zajęcia pozycji światowego mocarstwa przez Stany Zjednoczone, Bliski Wschód pozostawał ważnym obszarem ich zaangażowania politycznego i przede wszystkim wojskowego. W dobie zimnej wojny z ZSRR, Bliski Wschód stał się jednym z obszarów świata, w których toczyły się nieustanna rywalizacja o polityczne wpływy między USA i ZSRR oraz wybuchały tzw. wojny zastępcze (proxy wars). Już pierwsza powojenna doktryna polityki zagranicznej USA – doktryna Trumana – stanowiła odpowiedź i próbę dostosowania podejścia do wyzwań związanych z wzrostem wpływów komunistów m.in. w państwach bliskowschodnich – Iranie i Turcji¹.

Ogłoszona przez kolejnego prezydenta doktryna Eisenhowera bardziej precyzyjnie koncentrowała się na Bliskim Wschodzie, co było z jednej strony podyktowane wzrostem wrogiego nastawienia państw arabskich wobec USA i Bloku Zachodniego, a z drugiej wzmocnieniem wpływów ZSRR w Egipcie i Syrii po kryzysie sueskim z 1956 r. Jej wynikiem była intensyfikacja współpracy z Arabią Saudyjską, Iranem – wówczas jeszcze w dobie rządu szacha Pahlawiego – i Jordanią, a także przystąpienie (formalnie w roli obserwatora) do Organizacji Paktu Centralnego (Central Treaty Organization, CENTO)².

Doktryna Nixona, choć kojarzona przede wszystkim z „wietnamizacją” wojny w Wietnamie (1955-1975) i ograniczaniem amerykańskiego zaangażowania w niej, zakładała wzięcie odpowiedzialności za własne bezpieczeństwo przez partnerów przy wsparciu USA i roztoczeniem nad nimi amerykańskiego parasola nuklearnego. W tym zakresie znalazła

---

¹ Z. Lewicki, Amerykańskie doktryny prezydenckie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa narodowego, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa 2023, s. 146-148.

² Tamże, s. 164-166.

zastosowanie w podejściu do Arabii Saudyjskiej i Iranu jako głównych partnerów na Bliskim Wschodzie, co skutkowało gwałtownym dozbrojeniem obu tych państw, zgodnie z podejściem doktryny Nixona, mających odpowiadać za własne bezpieczeństwo i szerszą stabilność Bliskiego Wschodu³.

Kluczowa dla zbudowania współczesnego podejścia do regionu była doktryna Cartera, uznająca obszar Zatoki Perskiej za kluczowy dla amerykańskich interesów. Jej sformułowanie było pokłosiem rewolucji islamskiej w Iranie w 1979 r. i obaw o rozlanie się wpływów sowieckich po rozpoczęciu inwazji na Afganistan w tym samym roku. Utworzono wówczas specjalny zespół sił szybkiego reagowania (Rapid Deployment Force), mający za zadanie przeciwdziałać zagrożeniom dla bezpieczeństwa na Bliskim Wschodzie, który po kilku latach przekształcono w Dowództwo Centralne. USA w jeszcze większym stopniu wzmacniały zbrojenie Arabii Saudyjskiej, także wskutek zatrzymania tego procesu wobec Iranu po rewolucji⁴.

Ostatnia z zimnowojennych doktryn, nakreślona przez prezydenta Reagana, w większym stopniu koncentrowała się na wspieraniu bojówek nastawionych wrogo do komunizmu, na czele z Contrasem w Nikaragui i Mudżahedinami w Afganistanie. Na Bliskim Wschodzie działania za prezydentury Reagana były skupione na wsparciu Iraku w wojnie z Iranem⁵, przy jednoczesnej, utajnionej sprzedaży uzbrojenia Iranowi, która służyła finansowaniu działalności Contrasu⁶.

Po zakończeniu wojny iracko-irańskiej w 1989 r., napaść Iraku na Kuwejt w 1990 r., już za prezydentury George'a H.W. Busha, wymogła na Stanach Zjednoczonych bezprecedensowe zaangażowanie wojsk w regionie. Pierwotnym celem przerzucenia ponad pół miliona amerykańskich żołnierzy wraz z wyposażeniem do Arabii Saudyjskiej w ramach operacji Desert Shield było odstraszenia reżimu Saddama Husajna od napaści na to państwo, w obawie przed konsekwencjami wstrzymania dostaw saudyjskiej ropy dla gospodarki światowej, już i tak dotkniętej blokadą dostaw z Kuwejtu. Następnie przystąpiono do przerwania okupacji Kuwejtu, znanego jako operacja Desert Storm, w którą zaangażowano łącznie prawie siedemset tysięcy amerykańskich żołnierzy⁷. Operacja wyzwolenia była militarnym sukcesem – zajęła zaledwie kilka tygodni, a amerykańskie straty były minimalne, m.in. z uwagi na niekontynuowanie walk po wypędzeniu wojsk na terytorium Iraku i niedążenie do obalenia reżimu Husajna. Po jej zakończeniu znacząca

³ Tamże, s. 193.

⁴ Tamże, s. 211-212.

⁵ Tamże, s. 218-222.

⁶ Stworzenie takiego mechanizmu w otoczeniu prezydenta Reagana było nie tylko w całkowitej sprzeczności z oficjalną polityką Stanów Zjednoczonych, której celem było wspieranie Iraku w wojnie z Iranem. Naruszało też ograniczenia nałożone przez Kongres na władzę wykonawczą – konkretnie tzw. poprawkę Bolanda – zabraniające finansowego wspierania działalności Contrasu w Nikaragui.

⁷ Desert Storm: A Look Back, Department of War, 11 stycznia 2019 r.,
<https://www.war.gov/News/Feature-Stories/story/Article/1728715/desert-storm-a-look-back/>

większość żołnierzy – ponad pół miliona – została wycofana z Bliskiego Wschodu, a Stany Zjednoczone przystąpiły do redukcji liczby żołnierzy pozostających w czynnej służbie, co związane było z zakończeniem zimnej wojny i rozpadem ZSRR, interpretowanych jako zaniknięcie długoterminowych i strategicznych zagrożeń dla bezpieczeństwa USA i globalnego.

1.2. Współczesne zaangażowanie amerykańskich wojsk na Bliskim Wschodzie

Wojskową obecność USA na Bliskim Wschodzie w nowy sposób zdefiniowały zamachy terrorystyczne z 11 września 2001 r. i przeprowadzone w odpowiedzi inwazje USA (oraz międzynarodowych koalicji) na Afganistan w 2002 r., a następnie Irak w 2003 r. Był to początek tzw. globalnej wojny z terroryzmem, która z powodu niejasnych oraz zmiennych na przestrzeni lat celów politycznych i strategicznych, dużych strat i nieokreślonego horyzontu czasowego operacji, przyczyniła się do zakorzenienia pojęcia „bezkresnych wojen” (endless wars) wśród amerykańskiego społeczeństwa. W szczytowym momencie w Iraku znajdowało się jednocześnie 160 tys. żołnierzy, z kolei w Afganistanie zaangażowanych było maksymalnie ok. 100 tys. żołnierzy⁸. Wieloletnia obecność wojsk, prowadzenie przez nie działań zbrojnych i związane z tym kontrowersje wpłynęły na osłabienie obrazu USA jako praworządnego mocarstwa i podało w wątpliwość amerykańskie intencje wśród narodów państw arabskich. Stanowiło to podatne podłoże do rozprzestrzeniania dezinformacji, w jeszcze większym stopniu pogłębiającej szkody dla amerykańskich interesów w regionie.

Po dojściu do władzy Baracka Obamy w 2009 r. rozpoczęto zmniejszanie obecności wojsk w Iraku, co było jedną z jego głównych obietnic wyborczych. Misje bojowe USA w Iraku zakończono do sierpnia 2010 r. Wówczas na terenie państwa zostało kilkadziesiąt tysięcy żołnierzy szkolących irackie wojsko i prowadzących działania antyterrorystyczne, którzy następnie także zostali wycofani do końca 2011 r. W kolejnych latach konieczne było jednak ponowne zaangażowanie wojsk USA w ramach operacji przeciwko ISIS w Iraku (od 2014 r. do 2021 r. i ponownie w latach 2023-2024), a także na terytorium Syrii (od 2014 r., trwa nadal) i Libii (w latach 2015-2019). W tym czasie amerykańskie wojska stacjonowały także w kilku innych państwach regionu (zob. dalej), zarówno w celu odstraszania od rozgorzenia nowych ognisk konfliktów w innych państwach, jak również prowadząc operacje w ramach globalnej wojny z terroryzmem, m.in. w Lewancie, Sahelu czy Rogu Afryki.

⁸ M. Ferragamo, D. Roy, J. Masters, W. Merrow, U.S. Forces in the Middle East: Mapping the Military Presence, Council on Foreign Relations, 23 czerwca 2025 r., <https://www.cfr.org/article/us-forces-middle-east-mapping-military-presence>

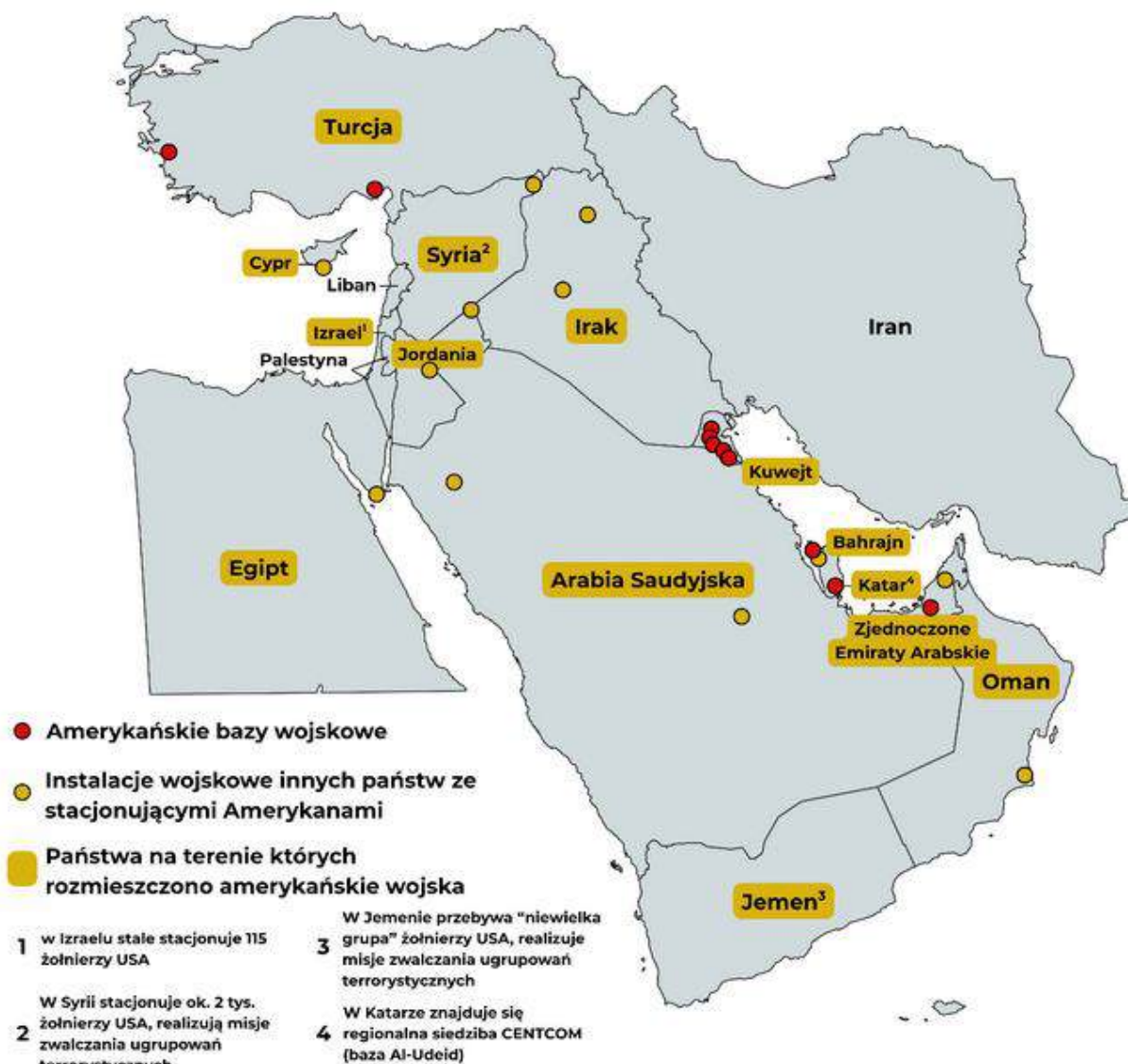
Z kolei w Afganistanie, równoległe do wycofywania z Iraku, prowadzone było zwiększanie kontyngentu. Rozpoczęło się ono jeszcze przed rozpoczęciem prezydentury Obamy i wynikało ze wzrostu zagrożeń dla amerykańskich żołnierzy, z tego powodu było kontynuowane przez nowego prezydenta. Ich liczba wzrosła z 20 tys. w 2007 r. do 100 tys. w 2010 r. Po zabiciu Osamy Bin-Ladena w 2011 r., obecność w Afganistanie była już stopniowo redukowana – do 77 tys. w 2012 r., 46 tys. w 2013 r., 16 tys. w 2014 r. i 10 tys. w 2015 r. Choć Obama chciał dążyć do całkowitego wycofania amerykańskich żołnierzy z Afganistanu, nigdy nie udało się zrealizować tego celu. Na początku pierwszej kadencji Donalda Trumpa obecność wojsk w Iraku wzrosła do 14 tys., jednak w kolejnych latach była ponownie redukowana w dążeniu do całkowitego wycofania⁹. To zostało uzgodnione w 2020 r. na mocy porozumienia między USA i Talibami o zakończeniu wojny w Afganistanie. Obecność wojsk USA w tym państwie została całkowicie zakończona w 2021 r. i choć wycofanie wojsk było planowane na podstawie ustaleń administracji Trumpa, to ostatecznie konieczna była nagła ewakuacja całego personelu wojskowego, a także dyplomatycznego i cywilnego, co zostało przeprowadzone chaotycznie w wyniku niespodziewanego tempa przejęcia kontroli nad państwem przez Talibów.

W 2025 r. na Bliskim Wschodzie stacjonowało ok. 40 – 45 tys. amerykańskich żołnierzy. Liczba ta wahała się w zależności od rozmieszczenia poszczególnych jednostek marynarki i przebazowania dodatkowych jednostek sił lądowych, korpusu piechoty morskiej i sił powietrznych, mających na celu wzmocnienie odstraszania, co związane było m.in. z działaniami eskalacyjnymi ze strony Iranu oraz Huti w Jemenie. Amerykańskie bazy, gdzie stacjonuje najwięcej żołnierzy w formule stałej i rotacyjnej, znajdują się w Kuwejcie (13,5 tys.), Katarze (10 tys.), Bahrajnie (9 tys.), Zjednoczonych Emiratach Arabskich (3,5 tys.) i Turcji (1,7 tys.). Ponadto wojska amerykańskie stacjonują też na terenie cudzych instalacji w innych państwach regionu – Arabii Saudyjskiej (2,3 tys.), Cyprze, Egipcie (420), Iraku (2,4 tys.), Izraelu, Jordanii (3,2 tys.), Omanie i Syrii¹⁰. Powszechna obecność amerykańskich wojsk w regionie i wieloletni historia zaangażowania w działania bojowe na tym terenie, umożliwia prowadzenie dezinformacji przekrojowej, ujednoliconej dla większości odbiorców na całym Bliskim Wschodzie, jak również bardziej szczegółowej i precyzyjnej, zaadresowanej do konkretnych państw, społeczeństw i grup etnicznych.

⁹ Timeline: US military presence in Afghanistan, Al Jazeera, 8 września 2019 r., <https://www.aljazeera.com/news/2019/9/8/timeline-us-military-presence-in-afghanistan>

¹⁰ Zob. L. Nicastro, A. Tilghman, U.S. Overseas Basing: Background and Issues for Congress, Congressional Research Service, 10 lipca 2024 r., <https://www.congress.gov/crs-product/R48123>

Rozmieszczenie wojsk Stanów Zjednoczonych w państwach Bliskiego Wschodu

Opracowanie własne na podstawie danych Council on Foreign Relations i Congressional Research Service

Rozdział 2.

Rosyjska dezinformacja: narzędzia, cele i narracje

2.1. Narzędzia rosyjskiej dezinformacji

Instytucje amerykańskiej administracji odpowiedzialne za identyfikowanie, zrozumienie, ujawnienie i przeciwdziałanie dezinformacji, wyróżniają następujące kategorie działań w przestrzeni informacyjnej:

- dezinformację – fałszywe lub wprowadzające w błąd informacje tworzone i rozprzestrzeniane z zamiarem zwiedzenia odbiorcy;
- misinformację – fałszywe, niedokładne lub wprowadzające w błąd informacje rozprzestrzeniane niezależnie od intencji zwiedzenia odbiorcy (może przerodzić się w dezinformację);
- propagandę – prawdziwe, częściowo prawdziwe lub fałszywe informacje, które mają służyć realizacji celów twórcy poprzez wpływ na percepcję i zachowania opinii publicznej¹¹.

Global Engagement Center Departamentu Stanu USA, kluczowy z rządowych podmiotów w tym zakresie, wskazuje Rosję jako państwo wiodące w globalnym rozprzestrzenianiu dezinformacji (obok Chin i Iranu). Wymienia pięć głównych środków, jakimi posługuje się Rosja w rozprzestrzenianiu dezinformacji: 1) oficjalne środki komunikacji rządowej; 2) media państwowe jak RT i Sputnik; 3) media społecznościowe; 4) fałszywe strony internetowe i profile, służące podszywaniu się (spoofing) pod instytucje państwowe i międzynarodowe lub platformy medialne i komunikacyjne; 5) strony i kanały informacyjne oraz komentatorskie, prowadzone przez grupy lub jednostki, które mogą być powiązane z Rosją¹².

Wśród kluczowych środków przekazu wykorzystywanych przez Rosję do kolportowania dezinformacji na Bliskim Wschodzie znajduje się RT Arabic oraz Sputnik, wraz z ich stronami internetowymi i co szczególnie ważne, kontami w mediach społecznościowych. Wzrostowi popularności rosyjskich platform medialnych sprzyjała arabska wiosna, a także zaangażowanie Rosji w wojnę domową w Syrii, przedstawiane jako udział siły stabilizującej. Aktywność rosyjskich platform w mediach społecznościowych kilkakrotnie

---

¹¹ Foreign Disinformation: Defining and Detecting Threats, Government Accountability Office, 26 września 2024 r., s. 8, <https://www.gao.gov/assets/gao-24-107600.pdf>

¹² Tamże, s. 3.

przewyższa aktywność innych platform, np. Al Jazeera czy BBC Arabic¹³, co skłania odbiorców do sięgania do bardziej aktywnych źródeł, a w efekcie ułatwia rozprzestrzenianie się rosyjskiej propagandy i dezinformacji. Takim doniesieniom często towarzyszą, np. w komentarzach, zaproszenia do prywatnych grup w komunikatorach Telegram i WhatsApp oraz na Facebooku¹⁴. Analityk Royal United Services Institute (RUSI) H.A. Hellyer zauważył ponadto, że społeczeństwa arabskie nie postrzegają RT czy Sputnika w kategorii mediów rosyjskich czy prorosyjskich, ale szerszej grupy mediów zagranicznych, które to ewentualnie dzielą na prozachodnie lub antyzachodnie. Ponieważ media szerzące rosyjską dezinformację zdecydowanie zaliczają się do grupy antyzachodniej, są dla wielu odbiorców w państwach arabskich uważane za bardziej wiarygodne, zgodne z ich punktem widzenia, ukształtowanym przez pamięć o czasach kolonializmu i wpływu mocarstw europejskich, a w kwestiach bieżących, zaangażowania Stanów Zjednoczonych w regionalne działania zbrojne¹⁵. Dlatego też rosyjska dezinformacja ma korzystne uwarunkowania do wpływu na przestrzeń informacyjną w państwach bliskowschodnich.

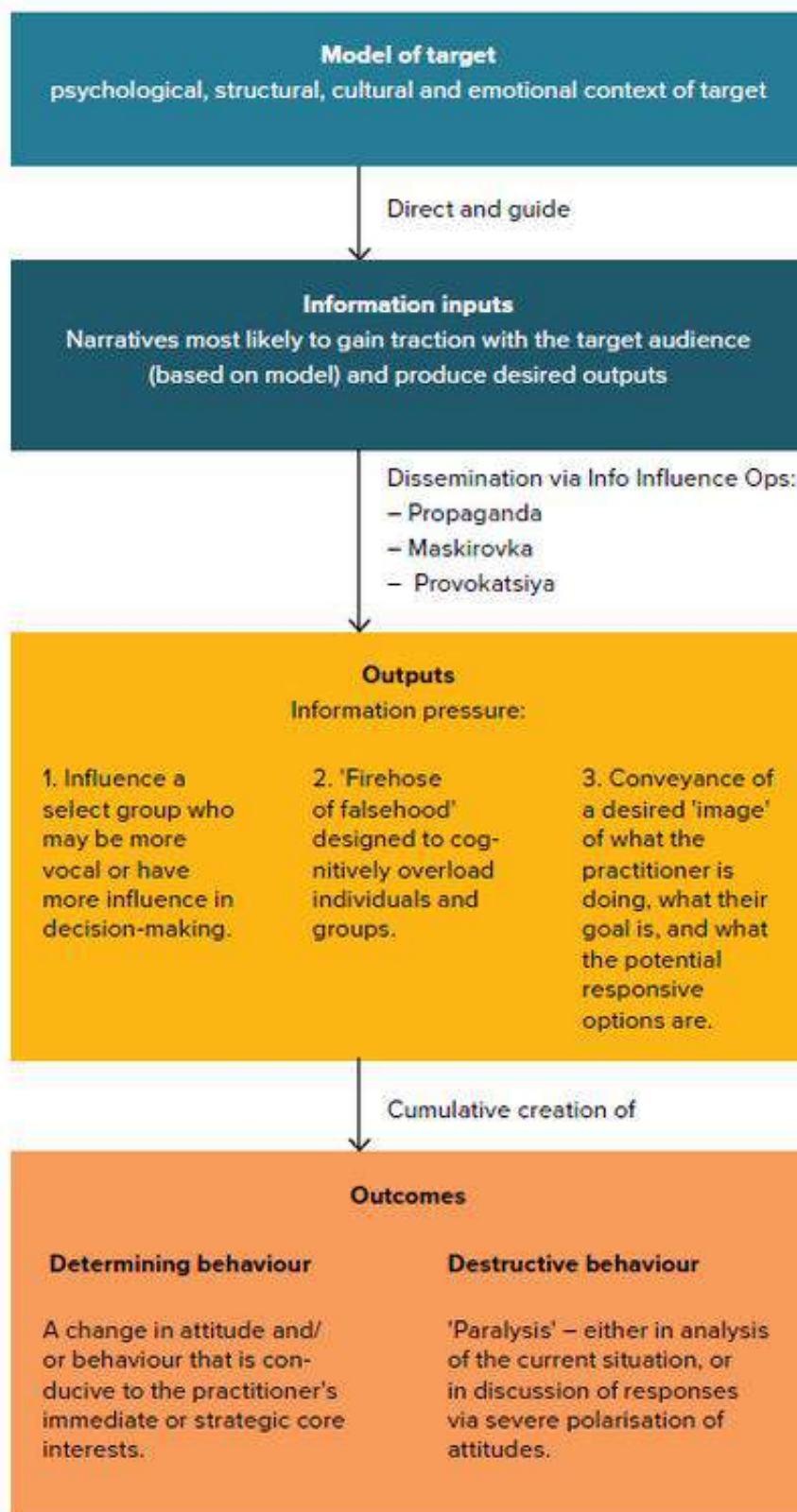
Autorzy raportu Russian information operations outside of the Western information environment przygotowanego dla NATO Strategic Communications Centre of Excellence wskazują na znaczenie zrozumienia teorii kontroli odruchowej, opracowanej i wykorzystywanej jeszcze w czasach sowieckich, jako kluczowej dla analizy rosyjskich kampanii dezinformacyjnych adresowanych do odbiorców poza tzw. zachodem. Jej założeniem jest kształtowanie percepcji odbiorcy poprzez wykorzystanie informacji wejściowych, dobranych na podstawie opracowanego profilu kulturowego i psychologicznego, a następnie rozpowszechnianych z wykorzystaniem propagandy, maskirowki (maskowania operacyjnego) oraz prowokacji. Ma to na celu stworzenie warunków do odruchowego podjęcia przez odbiorcę takiej decyzji, która będzie korzystna dla twórcy dezinformacji¹⁶.

¹³ E. Janadze, The digital Middle East: Another front in Russia's information war, Middle East Institute, 19 kwietnia 2022 r., <https://www.mei.edu/publications/digital-middle-east-another-front-russias-information-war>

¹⁴ J. Morley-Davis, J. Thomas, G. Baines, Russian information operations outside of the Western information environment, NATO Strategic Communications Centre of Excellence, Ryga 2024, s. 8, <https://stratcomcoe.org/publications/russian-information-operations-outside-of-the-western-information-environment/306>

¹⁵ H.A. Hellyer: "The perception that Western media is lopsided in favour of Israel gave Sputnik and RT a boost in the Middle East", Reporters Without Borders, <https://rsf.org/en/ha-hellyer-perception-western-media-lopsided-favour-israel-gave-sputnik-and-rt-boost-middle-east>

¹⁶ J. Morley-Davis, J. Thomas, G. Baines, dz. cyt., s. 5

Schemat działania z wykorzystaniem teorii kontroli odruchowej
J. Morley-Davis, J. Thomas, G. Baines, Russian information operations outside of the Western information environment, NATO Strategic Communications Centre of Excellence, Ryga 2024

W rosyjskiej dezinformacji wobec państw Bliskiego Wschodu zidentyfikowane zostały następujące taktyki i techniki działania:

- Przejęcie elit i instytucji państwa do realizacji interesów inicjatora;
- Astroturfing, tzn. tworzenie sztucznych interakcji służących celom inicjatora, mających stworzyć wrażenie niezależnego, oddolnego poparcia lub zainteresowania;
- Zmasowana krytyka osób wyrażających poglądy niekorzystne dla inicjatora;
- Przerobione obrazy (np. memy i deepfake'i);
- Zaangażowanie lokalnych podmiotów w uwiarygodnianie przekazu inicjatora;
- Uwiarygodnianie fałszywych informacji za pośrednictwem łańcucha kolejnych przekazów;
- Doxing, tzn. publikowanie prywatnych informacji na czyjś temat, zazwyczaj ze złymi zamiarami¹⁷.

2.2. Cele rosyjskiej dezinformacji

By poprawnie zidentyfikować cele rosyjskiej dezinformacji na Bliskim Wschodzie, należy w pierwszej kolejności określić, do czego szerzej dąży Rosja poprzez swoje zaangażowanie w regionie – dokonali tego autorzy raportu *Great-Power Competition and Conflict in the Middle East* z RAND Corporation. Według nich podstawowym założeniem jest zbudowanie pozycji Rosji do poziomu niezastępowalnego partnera dla państw regionu, co wiąże się także z potrzebą osłabienia regionalnej pozycji Stanów Zjednoczonych. Dąży ona ponadto do wzmocnienia relacji z państwami regionu, by za ich pośrednictwem zwiększyć swój dostęp do regionu i znajdujących się w nim złóż zasobów naturalnych, baz wojskowych i szlaków wodnych. Narzędziem Rosji w tym zakresie był m.in. eksport uzbrojenia, szczególnie wobec państw, z którymi w ciągu ostatnich kilkunastu lat współpracy nie chciały podjąć Stany Zjednoczone¹⁸.

Mając na uwadze powyższe spostrzeżenia można stwierdzić, że podstawowym celem rosyjskiej dezinformacji w omawianym przedmiocie jest szeroko rozumiane zaszkodzenie wizerunkowi i pozycji Stanów Zjednoczonych. Kolejne to tworzenie zwątpienia i niepewności w stosunku do zobowiązań i deklaracji USA, sugerowanie niejednoznacznych intencji amerykańskich władz oraz wywoływanie obaw przed maksymalnie transakcyjną i ekspansjonistyczną polityką wobec państw regionu, które mają zniechęcać do podejmowania kontaktów i współpracy ze Stanami Zjednoczonymi, szczególnie w strategicznych wymiarach.

¹⁷ Tamże, s. 8.

¹⁸ A. Rhoades, E. Treyger, N. Vest, C. Curriden, B. Bemish, I. Chindea, R. Cohen, J. Giffin, K. Klein, *Great-Power Competition and Conflict in the Middle East*, RAND Corporation, czerwiec 2023 r., s. 5-6, https://www.rand.org/pubs/research_reports/RRA969-3.html

2.3. Narracje rosyjskiej dezinformacji

W ogólnym ujęciu, rosyjska dezinformacja rozprzestrzeniana za pomocą RT Arabic i Sputnika, wskazuje na Stany Zjednoczone jako państwo odpowiedzialne za niestabilność Bliskiego Wschodu i jednocześnie podkreśla rolę Rosji jako siły stabilizującej region¹⁹. Wzmacnia go regionalne poczucie zachowanej ciągłości między Rosją a Związkiem Sowieckim, postrzegany w większości jako siły działającej na rzecz zerwania zależności wynikających jeszcze z czasów kolonializmu i prowadzącej politykę antyimperialną²⁰. W tym kontekście rosyjska propaganda ukazuje USA jako nową siłę kolonialną, dążącą do narzucenia swoich wpływów państwom regionu. Przekaz ten znajduje najprawdopodobniej wielu zwolenników, z uwagi na wskazane wcześniej negatywne sentymenty społeczeństw, wynikające z niechlubnych przykładów wojskowego zaangażowania USA w regionie. Z kolei samą siebie prezentuje jako obrońcę tradycyjnych wartości, wykorzystuje niechęć do Zachodu i w oparciu o wartości religijne wskazuje siebie jako naturalnego partnera do współpracy oraz podkreśla bezinteresowność pomocy udzielanej państwom regionu²¹.

Rosyjska dezinformacja wskazuje też na słabość USA i szerzej Zachodu. Tworzenie takiego wrażenia ma zniechęcać do współpracy, nawet transakcyjnej i budzić przekonanie, że byłaby ona korzystna jedynie dla Stanów Zjednoczonych. Podkreśla, że USA są niewiarygodnym gwarantem bezpieczeństwa i będą porzucać partnerów, tak jak porzuciły Afganistan, Irak czy Kurdów w Syrii. Kolejną z narracji jest nieosiąganie celów swojej ekspansjonistycznej polityki na Bliskim Wschodzie. Wreszcie, rosyjska propaganda argumentuje, że USA same wielokrotnie finansowały destabilizowanie regionu, np. poprzez dozbrajanie Mudżahedinów w Afganistanie czy wspieranie islamskich tendencji ekstremistycznych, które doprowadziły do powstania organizacji takich jak al-Kaida²².

---

¹⁹ E. Janadze, dz. cyt.

²⁰ J. Morley-Davis, J. Thomas, G. Baines, dz. cyt., s. 7.

²¹ Tamże, s. 7.

²² K. Khutsishvili, 5 Messages of the Russian Government and Pro-Kremlin Actors Regarding the U.S. Withdrawal from Afghanistan, Myth Detector, 21 września 2021 r., <https://mythdetector.com/en/5-messages-of-the-russian-government-and-pro-kremlin-actors-regarding-the-u-s-withdrawal-from-afghanistan>

Rozdział 3.

Rosyjska dezinformacja: przykłady

3.1. Afganistan

«Финал очень позорный»: как провал афганской кампании скажется на внутренней политике США и имидже Вашингтона в мире

16 августа 2021, 19:48 Полина Духанова, Алёна Медведева

[Короткая ссылка](#)

Экс-глава Белого дома Дональд Трамп заявил, что вина за ситуацию в Афганистане лежит на нынешнем президенте Джо Байдене. По его словам, действия демократа в республике войдут в историю как один из величайших провалов Соединённых Штатов. Также на фоне захвата талибами* Кабула Трамп призвал Байдена уйти в отставку. При этом 46-й президент США пока никак не прокомментировал нынешнее положение в Афганистане, за что подвергся острой критике со стороны республиканцев. Эксперты считают, что Вашингтон потерпел значительную неудачу в демократизации республики и теперь афганский вопрос может пошатнуть позиции демократов внутри США.

globallookpress.com / © Reuters

Grafika 1: RT: “Zakończenie jest bardzo haniebne”: Jak porażka kampanii w Afganistanie wpłynie na politykę wewnętrzną USA i wizerunek Waszyngtonu na świecie.

Źródło: <https://russian.rt.com/world/article/896366-afghanistan-taliban-ssha>

Rosyjska dezinformacja związana z Afganistanem i zaangażowaniem w nim Stanów Zjednoczonych skupiła się na wycofaniu wojsk w 2021 r. Różne narzędzia dezinformacyjny były już stosowane na etapie wdrażania planu redukcji wojsk. Wykorzystując narrację o dążeniu do destabilizacji regionu, na początku prezydentury Joe Bidena w 2021 r., Rosja w oficjalnych wypowiedziach przedstawicieli władzy oskarżała USA o naruszenie porozumienia z Talibami, co ich zdaniem miało prowadzić do potencjalnego wzrostu przemocy w tym państwie. Oskarżenia te były oparte o implementację nowego planu wycofania USA z Afganistanu zakładającego całkowitą redukcję wojsk we wrześniu, a nie w maju, jak pierwotnie przyjęła administracja Trumpa²³. Wpisując się w tę samą narrację, w przestrzeni publicznej pojawiały się ostrzeżenia przed możliwą relokacją amerykańskich wojsk z Afganistanu do innych państw Azji Centralnej – jako zdaniem Rosji, grożącej dalszą destabilizacją region²⁴. Kontynuowanie działań związanych z wycofaniem napędzało władze Rosji i wykorzystywane przez nie media do przewidywania nieuchronności wybuchu wojny domowej i potrzeby zaangażowania Rosji wraz z Organizacją Układu o Bezpieczeństwie Zbiorowym (ODKB) w stabilizowanie Afganistanu. Wskazywano przy tym na niepowodzenie celów politycznych przyjętych przez Stany Zjednoczone i NATO²⁵.

Wraz załamaniem się kontroli afgańskiego rządu nad państwem i braku oporu wobec ofensywy Talibów, a w konsekwencji chaotycznym wycofaniem Stanów Zjednoczonych i innych państw w połowie sierpnia 2021 r., rosyjska dezinformacja była szeroko zakrojona, omawiając wycofanie z Afganistanu nie tylko pod kątem zagrożeń regionalnych i porzucania sojuszników, ale przede wszystkim w ujęciu konsekwencji wewnętrznych dla USA oraz ich szerzej rozumianej polityki zagranicznej. Wycofanie z Afganistanu miało więc stanowić obraz konsekwencji, jakie nieść będzie ze sobą „ostateczny upadek hegemonii USA”²⁶. Autorka zacytowanego tekstu sugerowała też, że upadek USA mógłby nastąpić właśnie w sposób niespodziewany i nagły, a nie w powolnym procesie. Rosyjski senator Aleksiej Puszkow twierdził, że wydarzenia w Afganistanie są dowodem na porażkę amerykańskiej polityki zagranicznej, a szczególnie tzw. eksportu demokracji²⁷.

²³ Taliban, Russia criticize US over Afghanistan exit, DW, 14 kwietnia 2021 r., <https://www.dw.com/en/taliban-russia-criticize-us-over-afghanistan-withdrawal/a-57201392>

²⁴ E. Teslova, Russia warns US about transforming withdrawal from Afghanistan into relocation to Central Asia, Anadolu Agency, 3 lipca 2021 r., <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/russia-warns-us-about-transforming-withdrawal-from-afghanistan-into-relocation-to-central-asia/2293075>

²⁵ أفغانستان.. روسيا تحذر من حرب أهلية بعد انسحاب قوات الناتو والجيش الأمريكي يواصل تسليم القواعد العسكرية, Al Jazeera, 23 czerwca 2021 r., <https://shorturl.at/B5wDz>

²⁶ И. Алкснис, Шок и ужас: мир увидел в Афганистане свою судьбу, RIA, 15 sierpnia 2021 r., <https://ria.ru/20210815/afghanistan-1745838751.html>

²⁷ Пушков назвал события в Афганистане крахом внешней стратегии США, IZ, 15 sierpnia 2021 r., <https://iz.ru/1207532/2021-08-15/pushkov-nazval-sobytiia-v-afganistane-krakhom-vneshnei-strategii-ssh>

Grafika 2: Rassd News Network: Putin: wycofanie się USA i NATO z Afganistanu to „ucieczka”.

Źródło: <https://rassd.com/503745.htm>

Grafika 3: KP: Amerykański sen umiera na lotnisku w Kabulu.

Źródło: <https://www.kp.ru/daily/28317/4460201/>

Rosyjskie media cytowały też wypowiedzi byłego prezydenta Trumpa, obwiniającego urzędującego Joe Bidena za „największą porażkę w amerykańskiej historii” oraz republikańskich kongresmenów krytykujących Bidena i wzywających jego administrację do wyjaśnień. Zawierająca je „analiza” opublikowana przez RT, była uwiarygadniana opiniami analityków i ekspertów. W jej podsumowaniu stwierdzono, że niepowodzenie wycofania z Afganistanu wynikało z „nieprzemyślanej polityki we wszystkich dziedzinach życia kraju”, a ponadto ignorowali znaczenie różnic kulturowych i nie nawiązywali kontaktów z lokalną społecznością. Jeden z przywoływanych ekspertów stwierdzał ponadto, że USA nie dążyły do całkowitego wyeliminowania ekstremistów, ponieważ liczyły na wykorzystanie ich do własnych celów²⁸. Wcześniejszą narrację o potrzebie zaangażowania Rosji i ODKB w stabilizację regionu była już po wycofaniu USA kolportowana przez Putina, jednocześnie określającego wycofanie USA jako „ucieczkę” od zobowiązań wobec partnerów²⁹. Po rozpoczęciu pełnoskalowej inwazji Rosji na Ukrainę, nagłe wycofanie USA z Afganistanu było podawane jako uzasadnione potrzebą skupienia się na Ukrainie i w ujęciu propagandy Kremla, przygotowania jej do wojny z Rosją³⁰.

²⁸ П. Духанова, А. Медведева, «Финал очень позорный»: как провал афганской кампании скажется на внутренней политике США и имидже Вашингтона в мире, RT, 16 sierpnia 2021 r., <https://russian.rt.com/world/article/896366-afghanistan-taliban-ssh>

²⁹ «بوتين: انسحاب أميركا والناطو من أفغانستان «هروب»», Rassd News Network, 17 września 2021 r., <https://rassd.com/503745.htm>

³⁰ الانسحاب المفاجئ لأميركا من أفغانستان كان للتركيز على أوكرانيا, Egypt Independent, 10 stycznia 2023 r., <https://www.almasryalyoum.com/news/details/2789393>

3.2. Irak

W kontekście obecności wojskowej w Iraku, w 2015 r. rosyjskie media prowadziły dezinformację w Turcji, najpewniej nastawioną na zachwianie zaufaniem do sojuszniczego państwa utrzymującego obecność wojskową. Dezinformacja była prowadzona w języku tureckim i dotyczyła obecności wojsk USA w Iraku, która była przywracana od 2014 r. do celów walki z ISIS. W Sputniku pojawiły się publikacje przywołujące opinie ekspertów, jakoby informowanie przez USA o wysłaniu wojsk specjalnych do Iraku w celu wsparcia Kurdów świadczyło o tym, że ich tajne działania tam zostały już zakończone, a zatem obecność wojsk zaistnieć musiała dużo wcześniej lub nigdy nie została przerwana. Z tej analizy wynikać miało, że głównym celem było przechwycenie kluczowych osób z organizacji islamskiego terroryzmu i późniejsze wykorzystanie ich przez USA do własnych celów w innych miejscach regionu, głównie jednak wymierzonym przeciwko Rosji (np. w Syrii) i Iranowi³¹. Jest to odzwierciedlenie narracji o amerykańskim finansowaniu ugrupowań terrorystycznych i wykorzystywaniu ich jako grup najemnych.

Grafika 4: Sputnik Türkiye: „Siły specjalne USA już były w Iraku i Syrii”.

Źródło: <https://tr.sputniknews.com/abd/20151103101878769-abd-suriye-rusya-isid/>

Na początku prezydentury Bidena, równolegle do wycofania z Afganistanu zaplanowanego jeszcze przez poprzednią administrację, rozpoczęły się działania zmierzające do zmniejszenia obecności wojskowej także w Iraku i pozostawienia tam jedynie jednostek do szkolenia irackich wojsk i ochrony amerykańskich placówek. Rosja przedstawiała oba te równoległe procesy jako dowód amerykańskiej słabości, co w dokładnych słowach

³¹ 'ABD Özel Kuvvetleri zaten çoktandır Irak ve Suriye'de', Sputnik Türkiye, 3 listopada 2015 r., <https://anlatilaninotesi.com.tr/20151103/abd-suriye-rusya-isid-1018778769.htm>

rosyjskiego parlamentarzysty Andrieja Krasowa zostało ujęte w następujący sposób: „Stany Zjednoczone porzucają Irak, tak jak porzucają Afganistan. Jest to w zasadzie potwierdzenie ich bezsilności i porażki misji wprowadzenia pokoju w amerykańskim stylu na te ziemie”³². Dalsze plany pomniejszania obecności wojsk, pozostawionych w Iraku do celów szkoleniowych, były komentowane przez rosyjską stronę jako mało wiarygodne. Miało to podsycać narrację o niejasnych intencjach USA i dążeniu do destabilizacji regionu. W tym kontekście rosyjski ambasador w Iraku przekonywał, że w regionie nie ma dużego zaufania do Amerykanów ze strony partnerów, szczególnie w kwestii obietnic zmian w obecności wojskowej i Irak ma świadomość, że USA mogą zmienić plany z licznych powodów³³. Z kolei ekspert przywołany w materiale opublikowanym przez Sputnik Arabic stwierdził, że Amerykanie mimo planów najprawdopodobniej będą utrzymywać obecność wojskową w Iraku, ponieważ będzie ona pomocna przy prowadzeniu ataków na Syrię i Palestynę w działaniach wspierających operacje Izraela³⁴.

3.2. Syria

Grafika 5: RT: Plan Trumpa wycofania z Syrii: arabskie siły okupacyjne za które zapłacą Arabowie.

Źródło: <https://www.rt.com/usa/424396-arab-troops-us-syria/>

³² Russian Officials Gloat Over Announced US Military Withdrawal From Iraq, Experts Minimize Its Expected Impact, Eurasia, 4 sierpnia 2021 r.,

<https://eurasia.ro/2021/08/04/russian-officials-gloat-over-announced-us-military-withdrawal-from-iraq-experts-minimize-its-expected-impact/>

³³ U.S. may reschedule withdrawal from Iraq, Baghdad cannot afford arguing with Washington - Russian ambassador, Interfax – Russia, 30 października 2024 r.,

https://www.interfax-russia.ru/military/news_eng/415036

³⁴ "خبير لـ"سبوتنيك": الانقسامات السياسية في العراق تمنع طرد القوات الأمريكية منه

<https://shorturl.at/ZbJBR>

W 2018 r. amerykańskie media donosiły o zamiarach ograniczenia obecności wojsk USA w Syrii (wynoszącej wówczas 2,5 tys. żołnierzy) i zastąpienia ich wojskami koalicji państw arabskich – Arabii Saudyjskiej, Kataru i Zjednoczonych Emiratów Arabskich – w celu prowadzenia dalszej stabilizacji i zwalczania terroryzmu w tym państwie³⁵. RT przedstawiała te doniesienia jako sposób na utrzymanie okupacji, ale bez dalszego ponoszenia kosztów przez USA i obciążenie nimi regionalnych partnerów. Podkreślała również destabilizacyjną rolę zaangażowania USA w regionie³⁶. „Raport” ten ukazał się w języku angielskim, co wskazuje, że był raczej adresowany szeroko do społeczności międzynarodowych, mając na celu ukazanie ekspansjonistycznych i destabilizacyjnych pobudek USA. Decyzję Trumpa o wycofaniu z Syrii chwalił w rosyjskiej telewizji Władimir Putin, twierdząc, iż obecność amerykańskich wojsk była nielegalna z powodu jej niezgodnienia z syryjskim reżimem³⁷. Oba te przekazy były najprawdopodobniej kolportowane w języku arabskim przez lokalne syryjskie media, współpracując z platformami z Rosji.

Po upadku reżimu Assada w 2024 r., rosyjskie źródła zaczęły obwiniać Stany Zjednoczone o dążenie do destabilizacji regionu. Przyczyną tego były obawy o brak szans na utrzymanie obecności wojsk Rosji w porcie wojennym w Tartus i bazie lotniczej Hmeimim. Odnosił się do tego minister spraw zagranicznych Rosji Siergiej Ławrow, wskazując na potrzebę negocjacji w tym zakresie z nowymi władzami Syrii³⁸. W grudniu 2024 r. Służba Wywiadu Zagranicznego (SVR) opublikowała raport stwierdzający, że służby USA i Wielkiej Brytanii planują ataki na rosyjskie bazy w Syrii, by przeciwdziałać stabilizacji państwa. Ustalenia te były następnie kolportowane przez prorosyjskie media, m.in. po angielsku³⁹ i hiszpańsku. Przedstawiona przez Pentagon na początku grudnia informacja o tym, że kontyngent wojsk USA w Syrii został tymczasowo wzmocniony do 2 tys. żołnierzy⁴⁰, służył jako uwiarygadniający tezę Rosji o planach amerykańskiej agresji i prowadzenia destabilizacyjnej polityki wobec regionu.

³⁵ M. Gordon, U.S. Seeks Arab Force and Funding for Syria, Wall Street Journal, 16 kwietnia 2018 r., <https://www.wsj.com/articles/u-s-seeks-arab-force-and-funding-for-syria-1523927888>

³⁶ Trump's Syria withdrawal plan: Arab occupational force and Arabs will pay for it – report, RT, 17 kwietnia 2018 r., <https://www.rt.com/usa/424396-arab-troops-us-syria>

³⁷ M. Chulov, J. Borger, A. Roth, US Syria pullout draws Kurdish condemnation and Putin's praise, Guardian, 20 grudnia 2018 r., <https://www.theguardian.com/world/2018/dec/20/syria-kurds-trump-troop-withdrawal-isis-turke>

³⁸ W. Echols, Russia ramps up disinformation efforts as its grip weakens over post-Assad Syria, Voice of America, 2 stycznia 2025 r., <https://www.voanews.com/a/russia-ramps-up-disinformation-efforts-as-its-grip-weakens-over-post-assad-syria/7922328.html>

³⁹ US, UK Intelligence Services Preparing Terrorist Attacks Against Russian Military Bases In Syria, Sputnik International, 28 grudnia 2024 r., <https://sputnikglobe.com/20241228/us-uk-intelligence-services-preparing-terrorist-attacks-against-russian-military-bases-in-syria-1121289681.html>

⁴⁰ M. Olay, DOD Announces 2,000 Troops in Syria, Department Prepared for Government Shutdown, Department of War, 19 grudnia 2024 r., <https://www.war.gov/News-Stories/Article/Article/4013726/dod-announces-2000-troops-in-syria-department-prepared-for-government-shutdown/>

US, UK Intelligence Services Preparing Terrorist Attacks Against Russian Military Bases In Syria

06:16 GMT 28.12.2024 (Updated: 06:32 GMT 28.12.2024)

© Sputnik / The Press Service and Information Directorate at the Ministry of Defense / Go to the mediabank

Subscribe

The Russian foreign intelligence service (SVR) stated that the US and the UK intelligence services are preparing terrorist attacks against Russian military bases in Syria.

Washington and London are preparing terrorist attacks against Russian military bases in Syria, the press bureau of the Russian Foreign Intelligence Service has stated.

IS* field commanders have received attack drones to carry out attacks on Russian military bases in Syria, according to the SVR.

The outgoing US administration and the British leadership want to prevent the stabilization of the situation in Syria, the press bureau of the Russian Foreign Intelligence Service reported.

Grafika 6: Sputnik: Służby wywiadowcze USA, UK szykują ataki terrorystyczne na rosyjskie bazy wojskowe w Syrii.

Źródło: <https://sputnikglobe.com/20241228/us-uk-intelligence-services-preparing-terrorist-attacks-against-russian-military-bases-in-syria-1121289681.html>

Rozdział 4.

Wnioski i rekomendacje

4.1. Wnioski

Rosyjska dezinformacja na Bliskim Wschodzie wpływa na kształtowanie opinii o Stanach Zjednoczonych, przedstawiając je jako państwo nekolonialne, narzucające swoje wpływy i wolę państwom regionu w celu skuteczniejszej realizacji celów ich ekspansjonistycznej polityki zagranicznej. Fakt zaangażowania wojsk USA nie tylko w działania mające służyć odstraszaniu potencjalnych agresorów – tzn. stacjonowanie wojsk, monitorowanie zagrożeń, udział we wspólnych ćwiczeniach z państwami regionu i szkolenie ich wojsk – ale przede wszystkim w działania zbrojne w Afganistanie, Iraku i Syrii dało rosyjskiej dezinformacji szeroki wachlarz możliwości do wpływania na oceny społeczeństw państw bliskowschodnich. Utrudnia to Stanom Zjednoczonym prowadzenie spójnej polityki zagranicznej wobec regionu, szczególnie w zakresie koordynacji działań z partnerami. Dotyczy to również szerszej polityki zagranicznej, np. budowania koalicji antyrosyjskiej w związku z wojną w Ukrainie, która wykraczałaby poza państwa Zachodu.

Dominującymi narracjami rosyjskiej dezinformacji są te o ucieczce Stanów Zjednoczonych i porażce ich polityki zagranicznej, w zestawieniu z przekazem o porzucaniu sojuszników i partnerów w obliczu wyzwań i zagrożeń. W tym kontekście Rosja ukazuje samo siebie jako stabilną alternatywę, chcącą wspierać regionalnych partnerów w przeciwdziałaniu nekolonialnym wpływom Zachodu. W przypadku Afganistanu podkreślany był chaos amerykańskiego wycofania, mający stanowić załączek upadku USA jako państwa posiadającego status mocarstwa. Towarzyszył temu przekaz o zdradzie afgańskich partnerów, całkowicie ignorujący fakt utracenia kontroli nad państwem i braku znaczących reakcji ze strony afgańskich sił zbrojnych wobec działań Talibów. W Iraku narracje te przyjmowały raczej formę przekonywania o amerykańskiej okupacji, a wszelkie plany wycofania były często przedstawiane jako niepewne i możliwe do odwrócenia. Z uwagi na zaangażowanie w Syrii kilkudziesięciokrotnie mniejszej liczby wojsk niż w szczytowych momentach w Afganistanie i Iraku i prowadzenie tam operacji specjalnych, obecność wojsk USA była często przedstawiona jako uzasadniona poszukiwaniem i zabezpieczeniem złóż ropy znajdujących się na terytorium państwa, a także wsparcia ugrupowań terrorystycznych w walce z władzami Syrii i Rosją, mającą prowadzić do szerszej destabilizacji regionu.

Główne źródła tej dezinformacji to RT Arabic i Sputnik Arabic. Była ona następnie kolportowana przez lokalne media arabskojęzyczne, a następnie w mediach społecznościowych, zarówno przez konta mogące być sterowanymi odgórnie przez grupy

związane z Rosją, jak i niezależnie powielające prorosyjskie narracje (tzw. pożyteczni idioci). By skuteczniej dezinformować, przekazy te są często nacechowane emocjonalnie, wskazujące na absolutny charakter omawianych wydarzeń (np. kompromitacja, porażka, zdrada). Przytaczane wypowiedzi amerykańskich polityków i urzędników były wykorzystywane selektywnie, nie odzwierciedlając ich pełnego kontekstu. Jednocześnie nie wydaje się, że Stany Zjednoczone oraz szerzej Zachód, posiadają narzędzia do całkowicie skutecznego przeciwdziałania rosyjskiej dezinformacji na Bliskim Wschodzie w krótkim terminie. Stanowi to wyzwanie choćby z uwagi na konieczność utrzymania spójnego przekazu – założenia całkowicie obcego przy kampaniach dezinformacyjnych.

4.2. Rekomendacje

Należy odnotować, że z uwagi na znaczące ograniczenie nakładów Stanów Zjednoczonych na zagraniczną pomoc, a także redukcje w strukturach administracyjnych Stanów Zjednoczonych odpowiedzialnych za wykrywanie i zwalczanie dezinformacji, poniższe rekomendacje należy traktować jako mające większe perspektywy zastosowania np. przez NATO, Unię Europejską lub indywidualnie przez państwa europejskie zrzeszone w powyższych organizacjach. Mając na uwadze przedstawione wyżej konkluzje, przeciwdziałanie i zwalczanie rosyjskiej dezinformacji dotyczącej wojskowego zaangażowania Stanów Zjednoczonych na Bliskim Wschodzie może uwzględniać następujące działania.

Wzmocnienie monitoringu bliskowschodniej infosfery i budowanie kontrnarracji

Ilość różnych narracji o strategicznym znaczeniu, jakie wykorzystuje Rosja na Bliskim Wschodzie wobec zaangażowania amerykańskich wojsk, niosąca konsekwencje dla szerzej rozumianego Zachodu (np. państw NATO), wymaga większego rozpoznania tejże dezinformacji i podwyższenia świadomości decydentów w państwach dążących do zwalczania dezinformacyjnych działań Rosji. Dlatego Bliski Wschód powinien stanowić obszar wzmocnionego monitoringu prowadzonego przez instytucje państwowe i międzynarodowe Zachodu, by skuteczniej wykrywać i analizować narracje stosowane przez Rosję i móc prowadzić działania mające na celu ich kontrowanie.

Budowanie większej odporności społeczeństw

Niezbędne jest podjęcie współpracy z medialnymi lokalnymi i organizacjami pozarządowymi na Bliskim Wschodzie, nastawionej na prowadzenie szkoleń w zakresie warsztatu dziennikarskiego, weryfikacji faktów, a także edukowania społeczeństw w zakresie odporności na dezinformację, manipulacje faktami itp. W powyższych obszarach konieczne może być też zapewnienie dodatkowego finansowania dla tych instytucji, szczególnie organizacji pozarządowych.

Wzmocnienie i ujednolicenie informacyjnego przekazu Zachodu

Jednocześnie istotne jest ujednolicenie przekazu Zachodu na poziomie ogólnym, by utrzymać spójność w najważniejszych kwestiach wobec państw Bliskiego Wschodu. Jest to szczególnie ważne w przypadkach oficjalnej komunikacji rządowej oraz wypowiedzi polityków i przedstawicieli instytucji państwowych. W ślad za tym potrzebne jest zintensyfikowanie działania zagranicznych mediów obecnych na Bliskim Wschodzie i przedstawiających informacje w języku arabskim, np. brytyjski BBC lub amerykańska CNN, by z uwagi na intensywność zaangażowania w działania informacyjne stawały się bardziej wiarygodnym i popularniejszym źródłem informacji dla lokalnych społeczeństw.

Bibliografia i źródła

1. 'ABD Özel Kuvvetleri zaten çoktandır Irak ve Suriye'de', Sputnik Türkiye, 3 listopada 2015 r.,
<https://anlatilaninotesi.com.tr/20151103/abd-suriye-rusya-isid-1018778769.html>
2. أفغانستان.. روسيا تحذر من حرب أهلية بعد انسحاب قوات الناتو والجيش الأميركي يواصل تسليم القواعد العسكرية, Al Jazeera, 23 czerwca 2021 r.,
<https://shorturl.at/B5wDz>
3. Алкснис, И., Шок и ужас: мир увидел в Афганистане свою судьбу, RIA, 15 sierpnia 2021 r.,
<https://ria.ru/20210815/afghanistan-1745838751.html>
4. Chulov, M., Borger, J., Roth, A., US Syria pullout draws Kurdish condemnation and Putin's praise, Guardian, 20 grudnia 2018 r.,
<https://www.theguardian.com/world/2018/dec/20/syria-kurds-trump-troop-withdrawal-isis-turkey>
5. Desert Storm: A Look Back, Department of War, 11 stycznia 2019 r.,
<https://www.war.gov/News/Feature-Stories/story/Article/1728715/desert-storm-a-look-back/>
6. Духанова, П., Медведева, А., «Финал очень позорный»: как провал афганской кампании скажется на внутренней политике США и имидже Вашингтона в мире, RT, 16 sierpnia 2021 r.,
<https://russian.rt.com/world/article/896366-afghanistan-taliban-ssha>
7. Echols, W., Russia ramps up disinformation efforts as its grip weakens over post-Assad Syria, Voice of America, 2 stycznia 2025 r.,
<https://www.voanews.com/a/russia-ramps-up-disinformation-efforts-as-its-grip-weakens-over-post-assad-syria/7922328.html>
8. خبير لـ"سبوتنيك": الانقسامات السياسية في العراق تمنع طرد القوات الأمريكية منه, Sputnik Arabic, 15 lutego 2024 r.,
<https://shorturl.at/ZbJBR>
9. Ferragamo, M., Roy, D., Masters, J., Merrow, W., U.S. Forces in the Middle East: Mapping the Military Presence, Council on Foreign Relations, 23 czerwca 2025 r.,
<https://www.cfr.org/article/us-forces-middle-east-mapping-military-presence>

10. Foreign Disinformation: Defining and Detecting Threats, Government Accountability Office, 26 września 2024 r.,
<https://www.gao.gov/assets/gao-24-107600.pdf>
11. Gordon, M., U.S. Seeks Arab Force and Funding for Syria, Wall Street Journal, 16 kwietnia 2018 r.,
<https://www.wsj.com/articles/u-s-seeks-arab-force-and-funding-for-syria-1523927888>
12. H.A. Hellyer: "The perception that Western media is lopsided in favour of Israel gave Sputnik and RT a boost in the Middle East", Reporters Without Borders,
<https://rsf.org/en/ha-hellyer-perception-western-media-lopsided-favour-israel-gave-sputnik-and-rt-boost-middle-east>
13. Janadze, E., The digital Middle East: Another front in Russia's information war, Middle East Institute, 19 kwietnia 2022 r.,
<https://www.mei.edu/publications/digital-middle-east-another-front-russias-information-war>
14. Khutsishvili, K., 5 Messages of the Russian Government and Pro-Kremlin Actors Regarding the U.S. Withdrawal from Afghanistan, Myth Detector, 21 września 2021 r.,
<https://mythdetector.com/en/5-messages-of-the-russian-government-and-pro-kremlin-actors-regarding-the-u-s-withdrawal-from-afghanistan>
15. Lewicki, Z., Amerykańskie doktryny prezydenckie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa narodowego, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa 2023
16. Morley-Davis, J., Thomas, J., Baines, G., Russian information operations outside of the Western information environment, NATO Strategic Communications Centre of Excellence, Ryga 2024,
<https://stratcomcoe.org/publications/russian-information-operations-outside-of-the-western-information-environment/306>
17. Nicastro, L., Tilghman, A., U.S. Overseas Basing: Background and Issues for Congress, Congressional Research Service, 10 lipca 2024 r.,
<https://www.congress.gov/crs-product/R48123>
18. Olay, M., DOD Announces 2,000 Troops in Syria, Department Prepared for Government Shutdown, Department of War, 19 grudnia 2024 r.,
<https://www.war.gov/News/News-Stories/Article/Article/4013726/dod-announces-2000-troops-in-syria-department-prepared-for-government-shutdown/>

19. Пушков назвал события в Афганистане крахом внешней стратегии США, IZ, 15 sierpnia 2021 r.,
<https://iz.ru/1207532/2021-08-15/pushkov-nazval-sobytiia-v-afganistane-krakhom-vneshnei-strategii-ssha>
20. «بوتين: انسحاب أميركا والناٲو من أفغانستان» هروب, Rassd News Network, 17 września 2021 r.,
<https://rassd.com/503745.htm>
21. Rhoades, A., Treyger, E., Vest, N., Curriden, C., Bemish, B., Chindea, I., Cohen, R., Giffin, J., Klein, K., Great-Power Competition and Conflict in the Middle East, RAND Corporation, czerwiec 2023 r.,
https://www.rand.org/pubs/research_reports/RRA969-3.html
22. مسؤول روسي: الانسحاب المفاجئ لأمريكا من أفغانستان كان للتركيز على أوكرانيا, Egypt Independent, 10 stycznia 2023 r.,
<https://www.almasryalyoum.com/news/details/2789393>
23. Russian Officials Gloat Over Announced US Military Withdrawal From Iraq, Experts Minimize Its Expected Impact, Eurasia, 4 sierpnia 2021 r.,
<https://eurasia.ro/2021/08/04/russian-officials-gloat-over-announced-us-military-withdrawal-from-iraq-experts-minimize-its-expected-impact/>
24. Taliban, Russia criticize US over Afghanistan exit, DW, 14 kwietnia 2021 r.,
<https://www.dw.com/en/taliban-russia-criticize-us-over-afghanistan-withdrawal/a-57201392>
25. Teslova, E., Russia warns US about transforming withdrawal from Afghanistan into relocation to Central Asia, Anadolu Agency, 3 lipca 2021 r.,
<https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/russia-warns-us-about-transforming-withdrawal-from-afghanistan-into-relocation-to-central-asia/2293075>
26. Timeline: US military presence in Afghanistan, Al Jazeera, 8 września 2019 r.,
<https://www.aljazeera.com/news/2019/9/8/timeline-us-military-presence-in-afghanistan>
27. Trump's Syria withdrawal plan: Arab occupational force and Arabs will pay for it – report, RT, 17 kwietnia 2018 r.,
<https://www.rt.com/usa/424396-arab-troops-us-syria/>
28. U.S. may reschedule withdrawal from Iraq, Baghdad cannot afford arguing with Washington – Russian ambassador, Interfax – Russia, 30 października 2024 r.,
https://www.interfax-russia.ru/military/news_eng/415036

29. US, UK Intelligence Services Preparing Terrorist Attacks Against Russian Military Bases In Syria, Sputnik International, 28 grudnia 2024 r.,
<https://sputnikglobe.com/20241228/us-uk-intelligence-services-preparing-terrorist-attacks-against-russian-military-bases-in-syria-1121289681.html>